

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, miljödomstolen, dom den 28 januari 2005 i mål nr M 344-02,
se bilaga A

KLAGANDE

1. Rolf Arnemo
Arvid Västgötes gata 9
392 37 Kalmar

2. Torsten Persson
Bättre Tidars gränd 1
393 59 Kalmar

3. Hans Svensson
Stjärnvägen 21
393 51 Kalmar

MOTPART

Airicole AB
Ombud: Advokat Louis Vasseur, Box 7493, 103 92 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd för utbyggnad och drift av vindkraftpark

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen avslår överklagandena.

YRKANDEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Rolf Arnemo, Torsten Persson och Hans Svensson (klagandena) har yrkat att Miljööverdomstolen skall ändra villkorspunkterna 6 och 8 enligt följande.

Villkorspunkt 6 – Följande mening yrkas tillagd ”För planlagt fritidsområde skall motsvarande värde vara högst 35 dB(A).”

Villkorspunkt 8 – Följande stycke yrkas tillagt ”Sökanden skall i samråd med Länsstyrelsen i Kalmar län också upprätta ett program för noggranna och återkommande ljudmätningar som skall utföras av ackrediterat mätföretag under varierande väderleksförhållanden och årstider. Mätpunkter skall finnas vid fritidsbyn Nedre Västerstad och vid andra kustnära platser t.ex. Gåsesten, Hammarby och Degerhamn.”

Airicole AB har betsritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har åberopat de grunder och omständigheter som åberopats vid miljödomstolen samt i huvudsak tillagt följande.

Klagandena

Den planlagda fritidsbyn i Nedre Västerstad är ett sådant område där ljudnivån är särskilt viktig och där ett lägre värde än 40 dB(A) bör eftersträvas (jfr Miljööverdomstolens dom 2003-11-07, i mål M 9282-02). Nedanför fritidsbyn är ett stort vattenområde utlagt som fågel- och sälskyddsområde. Ett stort antal naturintresserade besöker detta område och även för dem betyder stillhet mycket för naturupplevelsen.

Kommunen har i äldre handlingar angivit att det för området gäller fastställd byggnadsplan för fritidsbebyggelse. Fritidsbyn omfattar numera 23 fastigheter. Av dessa har tre tidvis använts för permanent boende. En av dessa tre återgår i dagarna till vanligt fritidsboende.

Att det aktuella detaljplanerade fritidshusområdet i Nedre Västerstad redan idag är utsatt för bullerpåverkan kan inte rimligen betyda att det är fritt fram att addera ytterligare 40 dB(A). Vid beaktande av kumulativa effekter skall även en landbaserad vindkraftspark om 16 verk på ca 1,5 km avstånd från fritidsbyn beaktas. Det är nu medan alla möjligheter är öppna för att utforma vindkraftverken så att de klarar bullernormer som villkor skall föreskrivas. Airicole AB kan då i sin kommande upphandling av verken ställa sådana krav att bullret understiger 35 dB(A) vid fritidsbyn i Nedre Västerstad.

Airicole AB

Det har på senare tid snarast blivit en regel att tillstånd för vindkraftverk förenas med ett bullervillkor motsvarande 40 dB(A) dygnet runt. Denna villkorsnivå är enligt bolaget rimlig och skälig också för Utgrunden. Klagandenas antydningar om att deras bostäder är belägna i områden detaljplanlagda för fritidsbebyggelse motiverar inte ändring av villkoret. För det fall att det av miljödomstolen angivna bullervillkoret inte

fastställs är en provotid nödvändig. Tillräckligt beslutsunderlag finns inte för någon annan villkorsutformning. Det är inte tillräckligt att hänvisa till teoretiska beräkningsmetoder eller annan uppskattning. Det är först efter inhämtad driftserfarenhet från Utgrunden 2 i drift som förekomst av bullernivåer under 40 dB(A) kan klarläggas. Detsamma gäller om verksamhetsutövaren av Utgrunden 2 skulle svara även för andras bulleremissioner.

Det kan ifrågasättas huruvida klagandenas bostäder ligger inom detaljplanelagt fritids-
husområde. Oavsett detta föreligger inte sådana omständigheter som Naturvårdsverket
uttalade i sitt yttrande i det mål i Miljööverdomstolen som klagandena hänvisar till,
nämligen att lägre bullernivåer kan vara motiverade i fjällområden och skärgårdar. Det
aktuella kustområdet på Öland är inte ett av buller opåverkat naturområde. Betydande
bebyggelse finns jämte förhållandevis trafikerade vägar. Enligt kommunens trafikbul-
lerberäkningar skapar befintlig trafik 53, 36 och 37 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid kla-
gandenas fastigheter Lilla Smedby 4:4, 4:6 och 4:20. Ett flertal vindkraftverk finns
sedan tidigare i området och även vid Utgrunden finns vindkraftverk sedan ett antal år.
En kraftledning passerar i gränsen till tomtområdet. Närheten till industri i Degerhamn
och i Grönhögen är ytterligare andra moment som bidrar till att denna del av Öland
inte är opåverkad på det sätt som bl.a. gäller för stora delar av fjällområdet.

Det bestrids att tillståndet skall förenas med en detaljerad reglering av hur bullervillko-
ret skall kontrolleras. Förutom genom egenkontrollen bör kontroll av villkor ske enligt
kontrollprogram som fastställs efter samråd med tillsynsmyndigheten. Fördelen här-
med är bl.a. att justeringar och anpassningar av kontrollen kan ske i takt med inhämta-
de erfarenheter.

REMISSYTTRANDEN

Naturvårdsverket

För friluftsområden som utpekats i översiktsplan eller andra områden som nyttjas mer
frekvent för friluftsliv och där naturupplevelsen är en viktig faktor samt där låg buller-
nivå utgör en särskild kvalitet bör generellt en låg bullernivå eftersträvas. En avväg-
ning av för vilka områden ett lägre bullervärde bör krävas måste ske utifrån de lokala
förhållandena i varje enskilt fall. Naturvårdsverket har inte detaljkännedom om hur
området utnyttjas. Verket kan därför inte med tillgänglig information avgöra om och
för vilket område ett sådant villkor borde krävas. Detta bör därför avgöras vid en be-
dömning av förhållanden på den aktuella platsen.

Vid en bedömning av ljudstörningar från vindkraftverk bör även kumulativa effekter
beaktas. Bedömningen i det aktuella fallet bör därför omfatta samtliga verk inom på-
verkansområdet, d.v.s. även eventuella befintliga verk till havs och på land. Riktvär-
dena bör avse de högsta ljudnivåer som uppkommer vid hela anläggningen, inklusive
närliggande anläggningar. Villkor 6 bör därför kompletteras på så sätt att bullervärdet
skall beräknas som frifältsvärde och gälla den planerade anläggningen inklusive samt-
liga verk inom påverkansområdet.

Sökanden har enligt 19 § 26 kap. miljöbalken ansvar för att fortlöpande planera och
kontrollera verksamheten för att motverka olägenheter för människors hälsa och mil-
jön. Sökanden bör inom ramen för detta arbete i samråd med länsstyrelsen i Kalmar län

och Mörbylånga kommun ta fram ett program för uppföljning av bullerpåverkan dels i vattnet och dels på närliggande områden på land.

Då osäkerhet finns om vid vilka förhållanden ljudnivåerna vid bebyggelse kan komma att uppnå riktvärdet 40 dB(A) bör sökanden ta fram ett program för uppföljning. Programmet bör omfatta undersökningar av vindkraftparkens bullerpåverkan dels i vattnet och dels på närliggande områden på land. Detta arbete sker som ett led i sökandens ansvar för egenkontroll enligt 26 kap. 19 § miljöbalken och bör ske i samråd med länsstyrelsen i Kalmar län och Mörbylånga kommun.

Länsstyrelsen i Kalmar län

Vindkraftverken är en typ av ljudkälla som normalt aldrig stängs av. De boende som hör vindkraftverken blir så att säga aldrig ”fria” från ljudet. Det, tillsammans med att de fritidsboende som kan beröras i detta fall sökt sig till lugn och ro gör att det kan vara motiverat att tillstyrka de klagandes krav på att sänka ljudnivån vid planlagda fritids- och rekreationsområden till 35 dB(A). Ställs detta krav måste begreppet ”planlagd” definieras.

Länsstyrelsen delar den uppfattning som redovisas i bullerutredningen om att ljudnivåer från vindkraftverken över 40 dB(A) troligen inte kommer att höras vid strandlinjen då ljudet maskeras av vind- och vågsus. Det finns dock inte tillräcklig kunskap om hur ljudet från vindkraftverken utbreder sig över vatten eller hur det kommer att uppfattas av boende i närheten. Länsstyrelsen anser därför att villkoret för buller bör sättas på provotid. En utredning som visar bullernivån från vindkraftverken bör göras så snart verken står på plats. Därefter bör slutliga villkor fastställas.

Mörbylånga kommun

Det område som är detaljplanlagt i Lilla Smedby är inte utpekad för fritidsboende i gällande översiktsplan. I detaljplanen från år 1975 nämns inte orden fritidsområde, fritidshus eller fritidsbebyggelse. I planen anges att en begränsning i planbestämmelserna av husens yta införts för att undvika permanent bostadsbebyggelse. Ytterst avgör den enskilde fastighetsägaren i vilken omfattning ett bostadshus nyttjas.

Idag betraktas alla bostadshus som om de är avsedda för boende utan inskränkningar. Ofta nyttjas tidigare så kallade fritidshus för dubbelboende vilket innebär att de nyttjas halvårsvis eller i andra längre perioder och att gränsen mellan permanent- eller fritidsboende idag har suddats ut. För det aktuella planområdet är förutsättningarna för ökad byggnadsyta goda.

När det gäller bullerfrågan så är nämndens uppfattning att området idag bör betraktas som ett område för bostadsändamål där permanentboende är möjligt likaväl som boende i mindre omfattning. Sålunda bör det villkor rörande bullret som miljödomstolen angett i villkorspunkt 6 vara tillräckligt.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Villkorspunkt 6

Frågan i målet är om det med hänsyn till karaktären av det område där klagandena har sina fritidsfastigheter, föreligger skäl att föreskriva om en mer långtgående begränsning av bullret från den nu aktuella vindkraftsparken vid Utgrunden än de 40 dB(A) som miljödomstolen föreskrivit.

Miljööverdomstolen delar Naturvårdsverkets uppfattning att en låg bullernivå generellt sett bör eftersträvas i sådana områden där just den låga bullernivån utgör en särskild kvalitet. Enbart det förhållandet att ett område används som ett fritidsområde kan dock enligt Miljööverdomstolens bedömning inte vara tillräckligt för att karaktärisera det som ett område med sådana särskilda kvaliteter.

Det har inte framkommit annat än att fastigheterna i Nedre Västerstad i huvudsak brukas för fritidsboende. Oaktat detta kan området utifrån dess omgivning inte anses som ett sådant ostört område där låg bullernivå utgör en särskild kvalitet som skulle kunna motivera särskilt hänsynstagande i fråga om vilken bullerpåverkan som kan tillåtas. Miljööverdomstolen finner därför inte anledning att göra någon ändring i det av miljödomstolen föreskrivna bullervillkoret. Klagandenas yrkande i denna del skall därför avslås.

Villkorspunkt 8

Bullervillkorets efterlevnad måste naturligtvis kontrolleras. Det finns emellertid enligt Miljööverdomstolen inte skäl att i tillståndet särskilt föreskriva om hur denna kontroll skall ske (jfr Miljööverdomstolens dom 2003-12-17 i mål nr M 4174-01). Utifrån vad bolaget uppgivit i målet utgår Miljööverdomstolen ifrån att behövlig kontroll av bullervillkorets efterlevnad fastställs efter sökandens samråd med tillsynsmyndigheten i det samlade kontrollprogrammet för verksamheten. Klagandenas yrkande skall därför avslås även i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2006-03-03.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ulf Bjällås, miljörådet Lars Hydén, hovrättsrådet Liselotte Rågmark, referent, och hovrättsassessorn Christina Almborg Kronon. Enhälligt.